

SUOMEN PANKIN
JOHTOKUNTA.

Helsingissä

Loka kuun 20 p. 1922.

Eduskunnan Pankkivaltuusmiehille.

N° 45.

Saap. 21/10 22. Liite 29

Kuten tämän kirjelmän oheenliitetystä selostuksesta käy ilmi, on kysymys n.s. valuuttasitoumusten, jotka nyttemmin Suomen Pankin bilanssissa ovat kirjatut valtion lyhytaikaisina sitoumuksina, ja jotka ovat merkityt 91,653,600 markan arvoon, korvaamisesta Suomen Pankille vielä ratkaisematta. Kun on asianmukaista että tämä kauvan käsiteltävänä ollut kysymys ennen ensi tilinpäätöstä ratkaistaan ja kun eduskunnalla kuluvan vuoden lisämenoarvion yhteydessä tarjoutuisi tilaisuus varojen osoittamiseen puheenaolevaan tarkoitukseen, katsoisi Johtokunta ajankohdan olevan sopivan asian uudelleen esille ottamiseksi. Tämän vuoksi ja viitaten asiasta Pankkivaltuusmiehille marraskuun 25 päivänä 1921 lähettämäänsä kirjelmään, saa Johtokunta täten ehdottaa että Pankkivaltuusmiehet ryhtyisivät sellaisiin toimenpiteisiin, että valtio ennen tämän vuoden tilinpäätöstä lunastaisi Suomen Pankilta puheenaolevat sitoumukset 71,712,328 markalla 14 pennillä taikka että, jollei tämä ole mahdollista, valtiovallan puolesta tehtäisiin ennen vuoden loppua päätös siitä, missä

johtokunta
Suomen Pankin
johtokunta

järjestyksessä valtio tulee Suomen Pankille korvaamaan kysymyk-
sä olevat sitoumukset.

Johtokunta pyytää esityksensä tueksi vielä lisätä, että
jos jo ennen painavat syyt ovat puoltaneet valtion korvausvelvo-
suutta Suomen Pankille, esiintyy tämä velvollisuus nyttemmin väl-
tämättömyytenä, sittenkun valuutan vakiinnuttamiseksi aiotun va-
lainan solmiaminen on siirtynyt tuonnemmaksi ja Suomen Pankki se-
johdosta on ollut pakoitettu, voidaksensa vaikuttaa kursseihin,
laajassa mittakaavassa ostamalla vientivaluuttoja hankkimaan its-
lensä valuuttavaraston, jotenka kurssiriskit ja kurssitappiot
valuutan parantuessa ovat tulleet kokonaan Suomen Pankin kannett-
viksi.

Chastuch

A. Basu *Pharmaceutical Law of India*

H. Taus

Kuuluu Johtokunnan kirjelmään 20 p:ltä lokakuuta 1922.

Selostus n.s. valuuttasitoumusten korvaamista
koskevan kysymyksen käsittelystä.

Kirjelmällä 20 päivältä toukokuuta 1921 Suomen Pankin Johtokunta teki esityksen Pankkivaltuusmiehille Suomen Pankin ja valtion välisten rahallisten suhteiden selvittämistä. Tässä esityksessä Johtokunta m.m. ilmoitti, että Venäjän valtakunnanrahaston velkasitoumuksia (n.s. valuuttaobligatsioneja) on Suomen Pankin hallussa 305,512,000:- markan arvosta, mutta että niiden kirjattua arvoa oli Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi annettujen 350 milj. markan obligatsioonien kautta vuonna 1918 alennettu 164,976,480:- markkaan ja että ne vuoden 1920 tilinpäätöksessä oli kirjattu arvoon 91,653,600:- markkaa. Valtion korvausvelvollisuudesta lausui Johtokunta edellämainitussa kirjelmässään: "Erikoisasemassa on pankin saatava 5) kohdassa. Johtokunnan käsityksen mukaan on Suomen valtio velvollinen myöskin tästä velasta vastaamaan ja perustaa Johtokunta mielipiteensä kahden Senaatin päätökseen, joista jäljennökset oheenliitetään (Pv. pöytäkirjain liitteet 1921. Liite n:o 40), sekä siihen seikkaan, että valtio on hyväkseen käyttänyt venäläisiltä otetun n.k. sotasaaliin."

Käsitellessään Johtokunnan esitystä Pankkivaltuusmiehet kokouksessaan toukokuun 27 päivänä 1921 päättivät puheenaoleviin valuuttasitoumuksiin nähden (1§) "että valtio on velvollinen vastaamaan myöskin laskelman viidennessä kohdassa mainitusta Venäjän valtion lainasta, vaikkakin Pankilla on syytä tässä kohden osoittaa mahdollisimman suurta auliutta valtiota kohtaan." Valtioneuvostolle lähettämässään 31 päivänä toukokuuta 1921 päivätyssä kirjelmässään, joka koski Suomen Pankin ja valtion välisten rahallisten

suhteiden selvittelyä Pankkivaltuusmiehet lausuvat puolesta olevista valuuttalainasitoumuksista: "Erikoisasemassa o Pankin saatava 5) kohdassa. Pankkivaltuusmiesten käsity mukaan on valtio velvollinen myöskin tästä velasta vastamaan. Pankkivaltuusmiehet perustavat mielipiteensä kahtena Senaatin päätökseen, joista jäljennöksen oheenliitetään, sekä siihen seikkaan, että valtio on hyväkseen käyttänyt läisiltä otetun n.k. sotasaaliin. Senjälkeen kuin Suomen Pankin valtiolta saamista obligatsioneista on käytetty 164,976,480 tämän velan lyhennykseen, on siitä jällellä 140,535,520:- " Kirjelmänsä lopulla Pankkivaltuusmiehet sivat "saada ehdotuksen Suomen Pankin ja valtion välisillä yllämainittujen suhteiden järjestämisestä."

Vastauksensa tähän kirjelmään antoi Valtiovarainministeriö kirjelmällä marraskuun 24 päivältä n:o 2,681, jossa puheenaolevista velkasitoumuksista lausutaan seuraavaa: Laskelman 5 kohdassa on vaadittu korvausta 140,535,520 markkan nimellisarvoisesta määrästä Venäjän valtakunnan rautatien velkasitoumuksia, jotka Tarton rauhansopimuksen 26 artiklan perusteella ovat käyneet arvottomiksi. Nämä sitoumukset esiintyvät nykyään Pankin kirjoissa 91,653,600 markkan suuruisina. Kysymys näiden korvaamisesta Pankille on kälä erikoisluontoinen, että korvaus ilman nimenomaista lupperäistä sitoumusta valtion puolelta tulisi tässä tapauksessa suoritettavaksi valtion laitokselle, jonka tappioiden peittäämiseksi jo tätä ennen on luovutettu 6 % valtionobligatsioneja niin melkoisesta kuin 350,000,000 markkan arvosta, joka Tarton rauhan kautta myös on saavuttanut melkoisia voittoja. Tämän huomioonottaen ja kun nykyiseen valtionvarainlaan nähden ei olisi ollut mahdollista ottaa pyydettyä korvausta Eduskunnalle äskettäin annettuun lisämenoarvioon luvulle vuodelle, on Pankin hallinnon lausuman toivomuksen

mukaisesti kysymyksenalainen korvausvaatimus jätetty tois-
taiseksi avonaiseksi."

Sitä ennen oli ^{a/} osia Valtioneuvostossa ollut esillä vuo-
den 1921 lisäbudjetin yhteydessä, johon oli kyllä otettu
mencoina useiden velkain suoritukset Suomen Pankille, mutta
ei oltu osoitettu varoja valuuttasitoumusten suorittamiseen.
(Vert. valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 siv. 9.) Tä-
män johdosta valiokunta kirjelmällä marraskuun 23 päivältä
n:o 45 ilmoitti edellämainitusta seikosta Pankkivaliokunnal-
le sekä pyysi Pankkivaliokunnan lausuntoa siitä "olisiko
tässä yhteydessä välien selvitys Suomen Pankin ja valtion
välillä toimitettava ja, jos kysymykseen vastataan myöntä-
västi, mitä laatua sen pitäisi olla." (Edellä mainittu mie-
tintö siv. 29).

Pankkivaliokunta pyysi asiassa Pankkivaltuusmiesten
lausuntoa, ja nämä taas Johtokunnan. Lausunnossaan (painet-
tuna edellämainitussa mietinnössä, siv. 31) Johtokunta, ve-
doten edellämainittuihin Senaatin päätöksiin katsoi, "että
Pankilla on epäilemättä oikeus odottaa, ettei sitä pakoiteta
käyttämään omia varojaan Tarton rauhanteon jälkeen arvotto-
mien valuuttasitoumusten poistoon, vaan että valtio todella-
kin esitetyn mukaisesti ne lunastaa." Edelleen lausui Johto-
kunta, että "jos pysytään siinä, ettei toista valuuttasi-
toumusten haltijaa aseteta huonompaan asemaan kuin toista-
kaan, Suomen Pankkia ei huonompaan kuin yksityispankkeja,
joille valtio on maksannut täyden korvauksen, on tämä määrä
(140,535,530:- markkaa) Suomen Pankille korvattava." Kun
Johtokunta kuitenkin katsoi että ei olisi kohtuutonta että
se Suomen Pankin valtiolta saaman avustuksen (350 milj.)
osa, 68,823,191:86 markkaa, jolla v. 1918 alennettiin rupla-
obligatsioonien ja konttokuranttisaatavien arvoa, valuutta-
sitoumusten suorituksen tapahtuessa laskettaisiin edellä-

mainitun summan vähennykseksi, katsoi Johtokunta että v
tion korvattava määrä olisi 71,712,328:14 markkaa.

Pankkivaltuusmiehet yhtyivät Johtokunnan mielipite
ja kirjelmällä marraskuun 28 päivältä N:o 59 antoivat l
suntonsa asiasta pankkivaliokunnalle sekä m.m. pyysivät
valiokunnan myötävaikutusta siihen, että yllämainittu k
vaussumma joko kokonaan tai niin suurelta osalta kuin m
dollista otetaan vuoden 1921 lisämenoarvioon.

Pankkivaliokunta yhtyi Pankkivaltuusmiesten mielip
seen valtion korvausvelvollisuudesta puheenaolevassa as
sa. Siihen nähden, olisiko korvaus myönnettävä Suomen P
kille lisämenoarvion yhteydessä vai olisiko välien selvi
ly tapahtuva niin, että venäläiset valuuttasitoumukset
dettaisiin Suomen valtion obligatsioneihin, valiokunta
sui mielipiteenään että tämä kysymys voitaneen järjestä
silmällä pitäen mitä valtiovaraston kannalta voidaan ka
sopivimmaksi.

Valtiovarain valiokunta ei ottanut esitystä huomio
eikä mietinnössään lausu mitään puheenaolevain valuuttat
toumusten korvaamisesta Suomen Pankille. Tämän johdosta
edustaja Nevanlinna y.m. liittivät mietintöön vastalause
jossa ehdotetaan eduskunnan päätettäväksi että valtio si
tuu suorittamaan Suomen Pankille edellämainitun summan.
Eduskunta ei kuitenkaan tässä kohden tehnyt muutosta Val
varain valiokunnan mietintöön.

Valtiovarainvaliokunnan ja eduskunnan kantaan asi
lienee vaikuttanut m.m. se, että herätettyä kysymystä si
oliko lainmukaista, että hallitus oli jo suorittanut yk
tyspankeille korvausta valuuttasitoumuksista, ei vielä
ratkaistu ja että eduskunta senvuoksi ei vielä ollut ott
nut lisämenoarvioon määrärahaa yksityispankeille suorite
korvauksen peittämiseksi. Sitten kuin laillisuus kysymys

tä oli saatu perustuslakivaliokunnan lausunto, eduskunta valtiovarain valiokunnan ehdotuksen mukaisesti (valiokunnan mietintö 22 a) maaliskuun 29 päivänä 1922 päätti, että hallituksen yksityispankeilta lunastamat valuuttasitoumukset on valtion tileistä poistettava.

Tällä välin olivat Pankkivaltuusmiehet kokouksessaan joulukuun 23 päivänä 1921 päättäneet lähettää Valtiovarainministeriön kirjelmän marraskuun 24 päivältä Johtokunnalle. Johtokunnan saaman käsityksen mukaan - kirjeen ohella ei saapunut mitään kirjelmää - oli Johtokunnan ryhdyttävä asian vaatimiin toimenpiteisiin. Kirjelmässään Valtiovarainministeriölle joulukuun 30 päivältä 1921 Johtokunta lausui, että se mitä Valtiovarainministeriö edellämainitussa kirjelmässään oli valuuttasitoumuksista lausunut, ei antanut Suomen Pankin taholta aihetta minkäänlaisiin muistutuksiin.

Vuoden 1921 tilinpäätöksessä siirrettiin puheenaolevaint valuuttasitoumusten kirjoissa oleva määrä 91,653,600:- markkaa ulkomaanrahan määräisistä obligatsioneista valtion lyhytaikaisiin sitoumuksiin.